

Prieskum stavu a činnosti technických knižníc a informačných stredísk v Slovenskej republike za rok 2007

PhDr. Ľubica Segešová

V súlade s plánom štátnych štatistických zisťovaní Slovenskej republiky vykonávaným Ministerstvom kultúry Slovenskej republiky, Centrum VTI SR, ktoré metodicky pôsobí pre potreby technických knižníc a informačných stredísk (ďalej len TK/IS), získalo a spracovalo o nich štatistické údaje za rok 2007.

Z pôvodnej vybranej reprezentatívnej vzorky 336 TK/IS z roku 1989 ostalo po prieskume za rok 2006 a ďalších hláseniach knižníc v priebehu roka 2007 v databáze 53 TK/IS (15,77 %).

Z 53 TK/IS oslovených CVTI SR bolo 11 zrušených (20,75 %), 8 zakonzervovaných (15,09 %) a 34 fungujúcich (64,15 %).

Rok	Počet TK/IS = počet % z 336	Fungujúce TK/IS = počet % z 336	Stagnujúce TK/IS = počet % z 336	Zrušené TK/IS = počet % z 336
1989	336 = 100 %	336 = 100 %	0	0
2007	53 = 15,77 %	34 = 10,11 %	8 = 2,38 %	11 = 3,27 %

Po štvrtýkrát – od roku 2004 – pripravilo MK SR okrem printovej aj elektronickú verziu výkazu, oproti predošlým rokom opäť technicky vylepšenú, doplnenú o ďalšie údaje a opatrenú čiarovým kódom. Z 34 fungujúcich TK/IS vyplnilo e-výkaz správnym spôsobom 15 (44 %), za rok 2006 to bolo až 30 (70 %). Najväčší problém tradične knižniciam robil modul 7 Zamestnanci a hospodárenie, kde navyše došlo k novému prepočítavaniu prepočítaného stavu zamestnancov knižnice v závislosti od týždenného počtu pracovných hodín určených pre služby zamestnancom organizácií.

TK/IS podnikov (firiem), ktoré oznámili svoje zrušenie, alebo ich zrušenie bolo zistené e-mailovým, či telefonickým preverením (11):

1. Casspos, a. s., Košice (KBR; KF: 5 832 k. j.),
2. Celprojekt, a. s., Ružomberok (MH SR; KF: 13 703 k. j.),
3. Duslo, a. s., Šaľa (MH SR; KF: 19 464 k. j.),
4. Kinex, a. s. Bytča (MH SR; KF: 1 350 k. j.),
5. Poštový regulačný úrad, Žilina (MDPT SR; KF: 169 k. j.),
6. SE, a. s., závod Atómové elektrárne, Mochovce (MH SR; KF: 57 712 k. j.),
7. SE, a. s. závod Atómové elektrárne Bohunice (MH SR; KF: 39 728 k. j.),
8. Smurfít Kappa Štúrovo, a. s. (MH SR; KF: 25 217 k. j.),
9. VURAL, a. s., Žilina (MH SR; KF: 316 k. j.),
10. ZVL AUTO spol. s r. o., Prešov (MH SR; KF: 14 897 k. j.),
11. Železiarne Podbrezová, a. s. (MH SR; KF: 31 665 k. j.),

Poznámka:

Názvy ministerstiev, pod ktoré zrušená knižnica patrila, sú uvádzané v zátvorkách skratkami podľa ich označenia v rámci rokov, v ktorých bola urobená posledná aktualizácia činnosti TK/IS.

KF – knižničný fond,

k. j. – knižničná jednotka.

Zrušením 11-tich technických knižníc a informačných stredísk v napospol významných akciových spoločnostiach a firmách prišli špeciálne knižnice v tejto sieti opäť o ďalšie tisíce knižničných jednotiek, konkrétne o 210 053 k. j.

Ďalšie knižničné jednotky sú umŕtvené v nasledujúcich zakonzervovaných alebo stagnujúcich TK/IS.

Zakonzervované/stagnujúce TK/IS (8):

1. Elektrokarbon, a. s., Topoľčany,
2. EVPÚ, a. s., Nová Dubnica,
3. INGEO – ighp, spol. s r. o., Žilina
4. MATADOR-AUTOMOTIVE, a. s., Vráble,
5. SARIO, p. o, Bratislava
6. SAŽP – COHEM, Bratislava,
7. Technické sklo, a. s., Bratislava,
8. VUKOV EXTRA, a. s., Prešov,

Za rok 2007 vykazovali údaje špeciálne TK/IS patriace pod nasledujúce rezorty:

1. **Knižnice bez rezortu (KBR): 6**
 2. **Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií SR (MDPT SR): 3**
 3. **Ministerstvo hospodárstva SR (MH SR): 17**
 4. **Ministerstvo kultúry SR (MK SR): 1**
 5. **Ministerstvo obrany SR (MO SR): 1**
 6. **Ministerstvo životného prostredia SR (MŽP SR): 4**
 7. **Úrad geodézie, kartografie a katastra SR (ÚGKK SR): 1**
 8. **Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo SR (ÚNMS SR): 1**
-

S P O L U:

34 špeciálnych TK/IS

V 34 vykazujúcich špeciálnych TK/IS v rámci všetkých rezortov funguje:

- 18 samostatných technických knižníc,
- 6 technických knižníc v rámci vyšších útvarov,
- 3 samostatné informačné strediská,
- 3 technické knižnice/informačné strediská v rámci vyšších útvarov,
- 4 útvarov, ktoré sa označili ako „iné“.

KNIŽNIČNÝ FOND

34 TK/IS vykázalo **knižničný fond 660 564, k. j., index 106.**

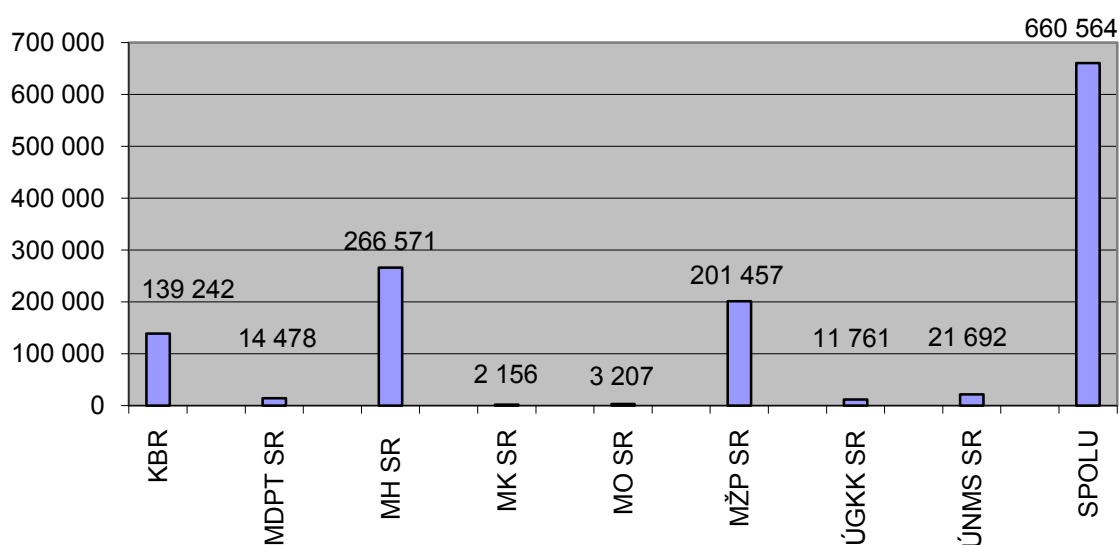
Knižničný fond tvorili:

- *knihy a zviazané periodiká* – **446 444 k. j. (67,6 % z celkového fondu), index 107,**
- *špeciálne dokumenty* – **214 120 k. j. (32,4 % z celkového fondu), index 63,**
z toho: - *audiovizuálne dokumenty* – **787 k. j. (0,12 % z celkového fondu), index 91,**
- *elektronické dokumenty* – **2 861 k. j. (0,43 % z celkového fondu), index 111,**
- *mikroformy* - **0 k. j. (0 % z celkového fondu), index 0.**

Priemerný knižničný fond pripadajúci na 1 TK/IS bol oproti roku 2006 až o 1 145 k. j. vyšší, pričom pri TK/IS vykazujúcich za rok 2006 bol o 594 k. j. nižší ako v roku 2005. Počet kníh a zviazaných periodík v knižničných fondoch TK/IS medziročne stúpol o 0,7 % . Fond špeciálnych dokumentov ako celok klesol o 0,5 % . Z tohto fondu fond audiovizuálnych dokumentov tiež klesol o 0,03 %, ale fond elektronických dokumentov stúpol o 0,6 % Počet elektronických dokumentov už tretí rok po sebe zvýšil svoj počet oproti predošlému roku. Aj keď v celoštátnom výkaze sa vyžaduje vykazovanie mikroforiem, my už niekoľko rokov konštatujeme, že v TK/IS sa tento druh dokumentov nenachádza.

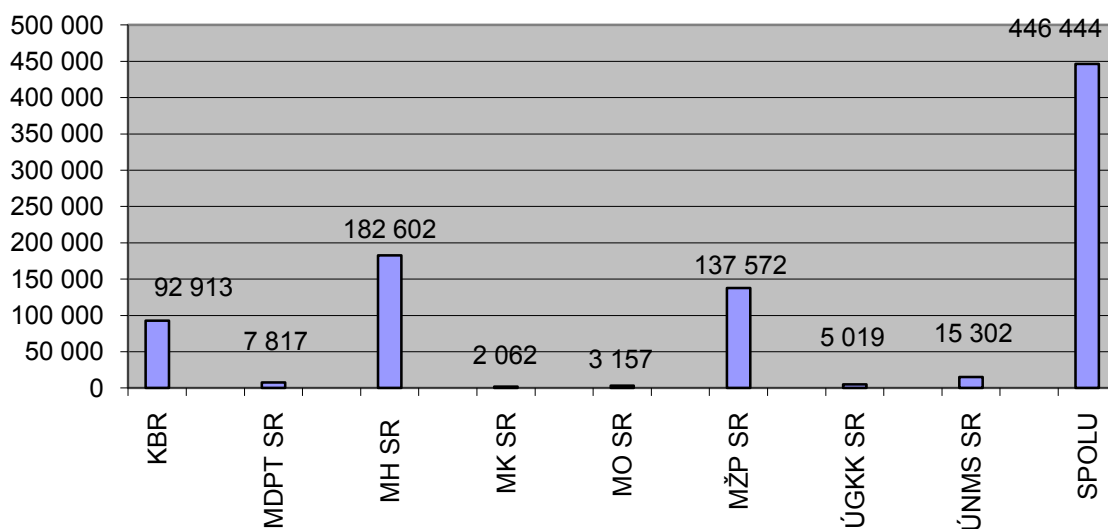
Knižničný fond – podľa rezortov

Priemer na 1 TK/IS (graf č. 1)



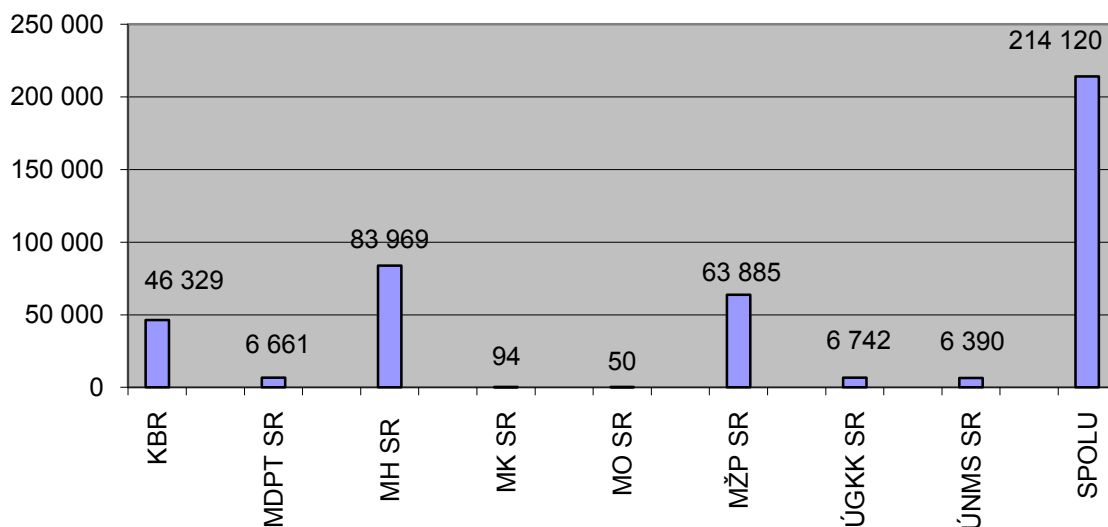
Knihy a zviazané periodiká - podľa rezortov

Priemer na 1 TK/IS (graf č. 2)



Špeciálne dokumenty – podľa rezortov

Priemer na 1 TK/IS (graf č. 3)



TK/IS odoberali v roku 2007 **1 944 titulov periodík**, index **100**,

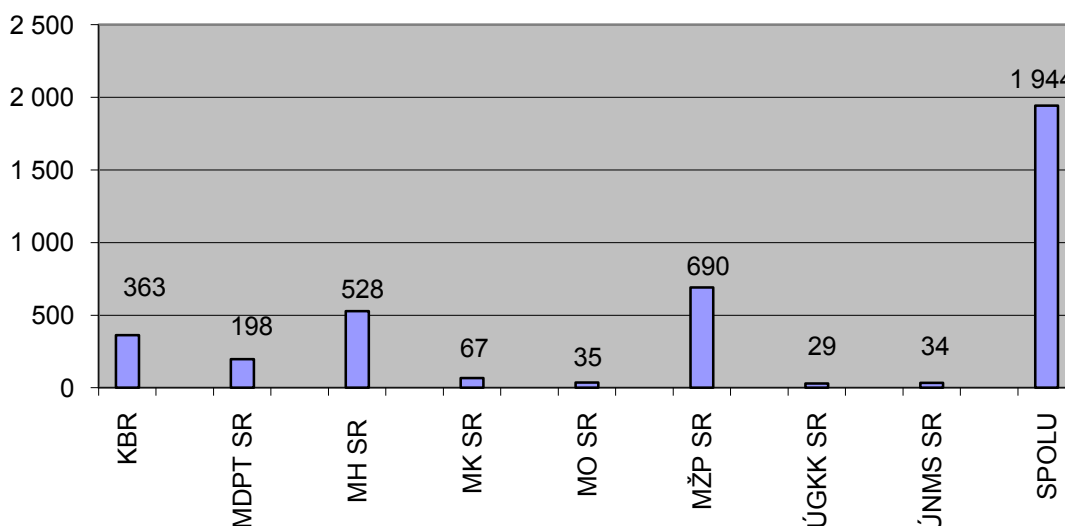
z toho: - *domácich* – **937 titulov**, index **93**,

- *zahraničných* – **1 007 titulov**, index **92**.

Kým od roku 2005 mal odber periodík v TK/IS zostupnú úroveň, v roku 2007 sa situácia zlepšila a počet odoberaných periodík sa v priemere zvýšil. No počet odoberaných domácich periodík naďalej medziročne klesal (index -2) na úkor väčšieho počtu odoberaných zahraničných periodík, pri ktorých medziročný index činil až +12. Podobný stúpajúci trend odberu zahraničných periodík bol zaznamenaný v rokoch 2004 a 2005, kedy odber zahraničných periodík podstatne prevyšoval odber domácich, čo pravdepodobne súviselo so vstupom našej republiky do Európskej únie. V súčasnosti ide možno o podobnú tendenciu súvisiacu s blížiacim sa zavedením Eura.

Tituly odoberaných periodík celkom – podľa rezortov

Priemer na 1 TK/IS (graf č. 4)



DOPLŇOVANIE KNIŽNIČNÝCH FONDŮV

Ročný prírastok činil 9 617 k. j., index 113,

z toho: - *audiovizuálne dokumenty* – **165 k. j., index 262,**

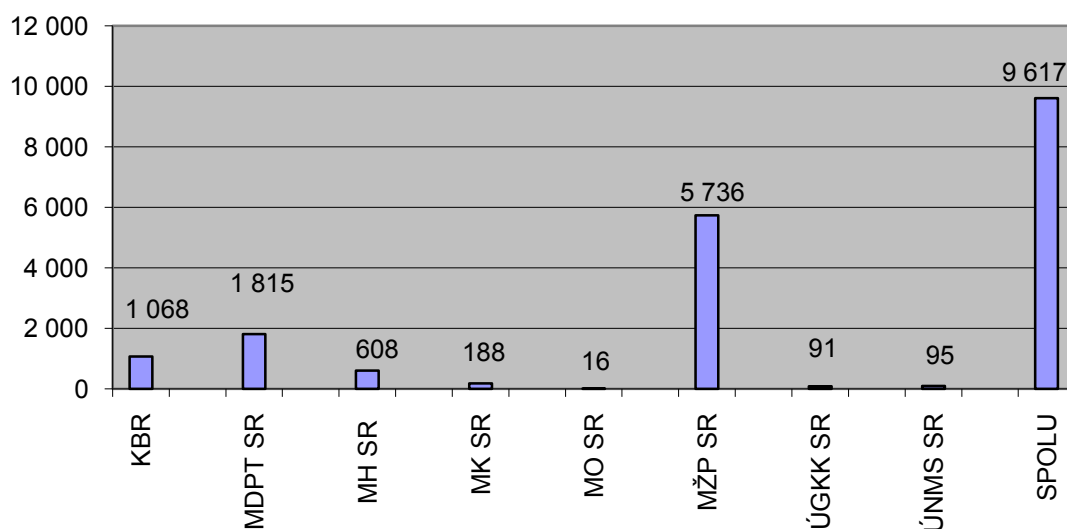
- *elektronické dokumenty* – **286 k. j., index 65.**

Oproti roku 2005 dochádza k postupnému nárastu priemerného ročného prírastku.

Medziročne sa opäť zvýšil priemerný prírastok audiovizuálnych dokumentov , a to až o index +143, ale opäť o niečo klesol (v indexovom vyjadrení o -6) priemerný prírastok elektronických dokumentov , ktorý už aj v predošlom roku v indexovom vyjadrení zaznamenal pokles až o -53.

Ročný prírastok k. j. – podľa rezortov

Priemer na 1 TK/IS (graf č. 5)



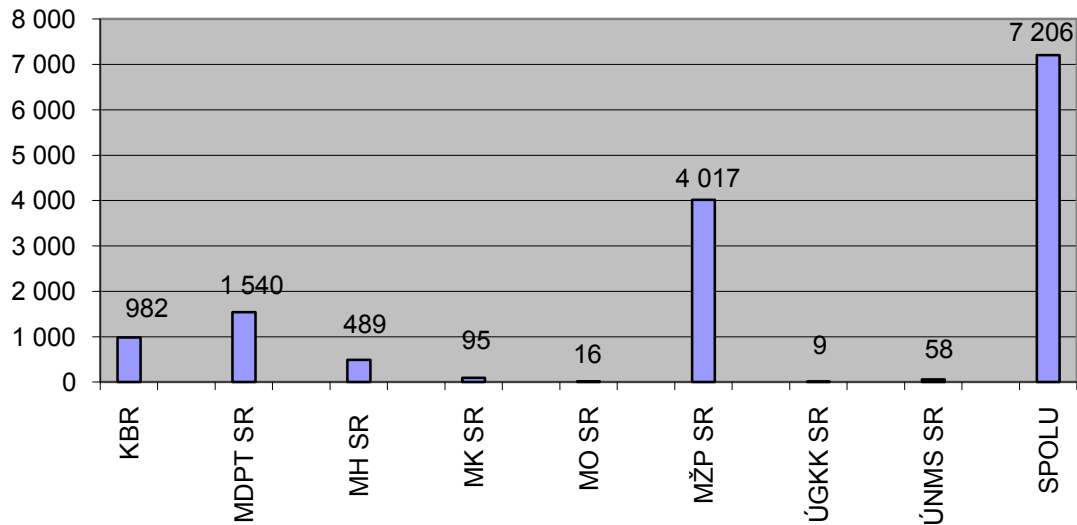
Celkový prírastok bol získaný:

- *kúpou* – **7 206 k. j. (75 % z celkového prírastku), index 121,**
- *povinným výtlačkom* – **48 k. j. (0,5 % z celkového prírastku), index 92,**
- *darom a vlastnou produkciou* – **1 189 k. j. (12,3 % z celkového prírastku), index 78,**
- *výmenou* – **1 211 k. j. (12,6 % z celkového prírastku), index 54,**
- *bezodplatným prevodom* – **13 k. j. (0,13 % z celkového prírastku), index 2.**

Podľa percentuálneho vyjadrenia podielov ostáva poradie získania celkového prírastku podľa jednotlivých spôsobov nadobudnutia od roku 2003 takmer rovnaké. Na prvom mieste ostáva s výraznou prevahou kúpa, ktorou sa získali až tri štvrtiny prírastku, na druhom mieste je, azda výnimočne, výmena, pričom spôsob dopĺňovania prostredníctvom daru a vlastnej produkcie firiem, ktorý sa väčšinou umiestňuje na druhom mieste, obsadil tento raz výnimočne tretie. Bezodplatný prevod, ktorý sa v roku 2005 výnimočne umiestnil na 3. mieste, obsadil opäť svoje stabilné štvrté miesto. Povinný výtlačok na piatom mieste ostáva skôr výnimočným spôsobom dopĺňovania v TK/IS.

Ročný prírastok k. j. kúpou – podľa rezortov

Priemer na 1 TK/IS (graf č. 6)



ÚBYTOK KNIŽNIČNÝCH FONDŮV

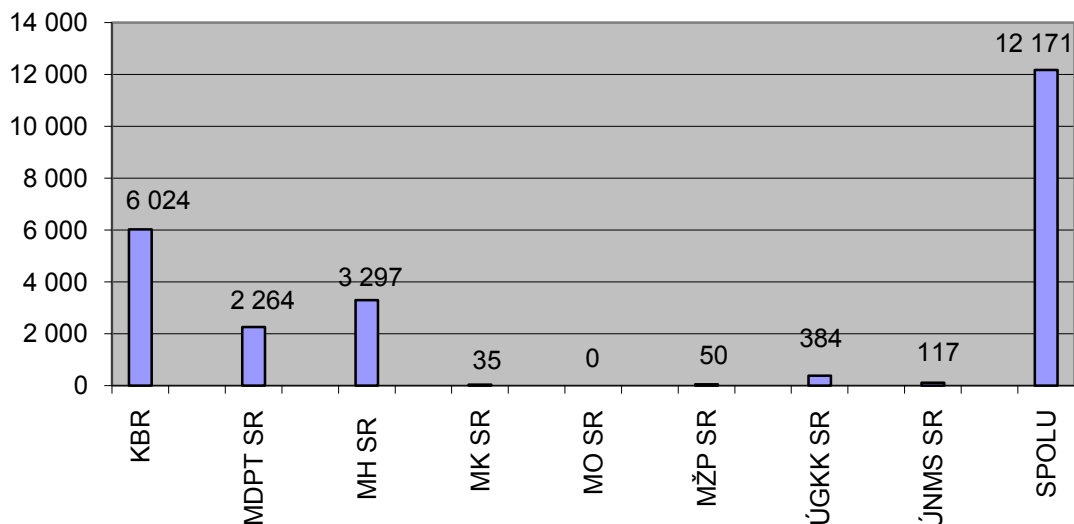
Z knižničných fondov fungujúcich TK/IS v roku 2007 **ubudlo 12 171 k. j.**, index **74**.

Napriek tomu, že **priemerný úbytok na 1 TK/IS sa oproti roku 2006 znížil** o 191 k. j., celkový prírastok 9 617 k. j. predstavoval len 79 % úbytku. Na porovnanie - v predošlých rokoch to bolo ešte menej – v roku 2006 prírastok činil len 62 %, v roku 2005 len 58 %, v roku 2004 dokonca len 46 % úbytku.

Pomer prírastku na celkovom stave knižničného fondu bol 1,4 %, kým v rokoch 2006 a 2005 bol 1,3 %. Pomer úbytku klesol v roku 2007 na 1,84 % z 2,08% v roku 2006 a 2,3 % v roku 2005. Z toho možno usudzovať na **zachovanie úrovne dopĺňovania knižničných fondov pri súčasnom miernom znížení úbytkov**.

Úbytok k. j. – podľa rezortov

Priemer na 1 TK/IS (graf č. 7)

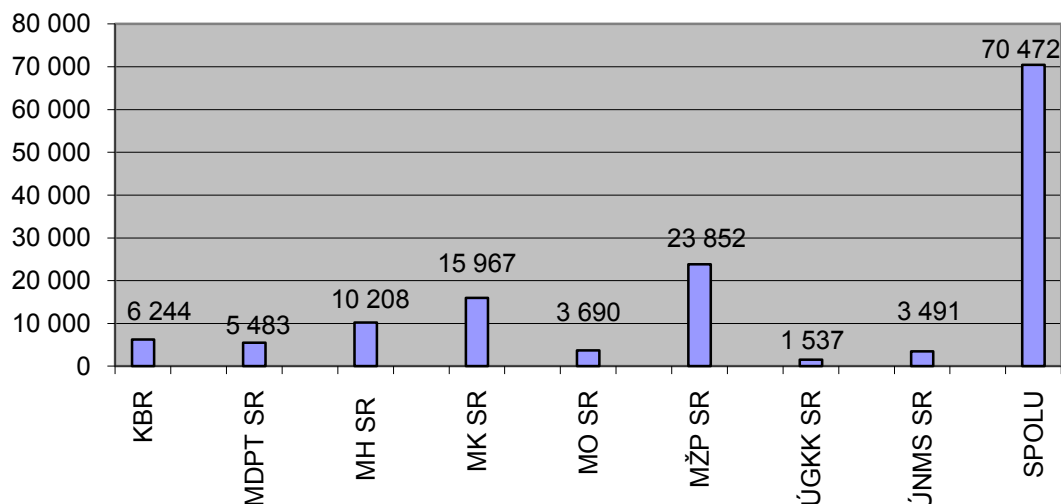


VÝPOŽIČKY - SLUŽBY - POUŽÍVATELIA

Za rok 2007 vykázalo 34 fungujúcich TK/IS spolu len **70 472 výpožičiek**, index **95**. Na porovnanie v roku 2006 43 TK/IS vypožičalo 93 395 výpožičiek a medziročný index k roku 2007 bol 95, kým v predošlom roku bol 110. V roku 2007 **1 TK/IS vypožičala ročne priemerne 2 073 výpožičiek**, čo je **najmenej za posledných päť rokov** – v roku 2006 2 172, v roku 2005 3 037, v roku 2004 2 746, v roku 2003 2 469 výpožičiek.

Výpožičky spolu – podľa rezortov

Priemer na 1 TK/IS (graf č. 8)



Z toho tvorili **absenčné i prezenčné výpožičky**:

- *kníh* – **27 102 k. j.**, index **89**,
- *periodík* – **39 053 k. j.**, index **94**,
- *špeciálnych dokumentov* – **4 317 k. j.**, index **79**.

Pri výpožičkách uvádzaných dokumentov v roku 2007 všetky indexy mali hodnoty vyššie ako v predošlom roku, no ani jeden z indexov neprekročil hranicu 100, čo by znamenalo prekročenie priemerných hodnôt z roku 2004.

Absenčné výpožičky s počtom **49 780 k. j.** predstavovali takmer **77 %** všetkých výpožičiek (v roku 2006 86 %, v roku 2005 až 89 %), **prezenčné výpožičky** zvyšných **23 %**.

Prostredníctvom **MVS** bolo vypožičaných spolu **339 k. j.** (z knižnice i pre knižnicu), z čoho činila:

- *pasívna MVS (iným knižniciam)* – **249 k. j.**, index **84**,
- *aktívna MVS (z iných knižníc)* – **90 k. j.**, index **15**.

Prostredníctvom **MMVS** bolo vypožičaných spolu **127 k. j.**, z čoho činila:

- *pasívna MMVS (iným knižniciam)* – **122 k. j.**, index **185**,
- *aktívna MMVS (z iných knižníc)* – **5 k. j.**, index **4**.

Kým v rokoch 2005 a 2006 bola aktívna MVS najpoužívanejšou službou, prostredníctvom ktorej si TK/IS požičiavali informačné pramene z iných tuzemských knižníc, **v roku 2007 ju významne prevýšila pasívna MMVS**. Táto už v roku 2006 oproti roku 2005 viac ako

štvornásobne vzrástla. Znamenalo to, že naše TK/IS na požiadanie požičiavali svoje informačné zdroje viac ako pred pár rokmi do zahraničia.

Priemerný počet výpožičiek na 1 používateľa TK/IS sa zvýšil z 8,4 výpožičky v roku 2006 na 9,8 výpožičky v roku 2007, čím síce nedosiahol hodnotu 12,6 výpožičky z roku 2005, ale prevyšil hodnotu 9 výpožičiek na 1 TK/IS z rokov 2004 a 2003.

Index obratovosti knižničného fondu, vypovedajúci o jeho využívanosti používateľmi, daný pomerom počtu výpožičiek k počtu zväzkov k. j. v knižničnom fonde, predstavoval v roku 2007 **10,6 % využítie knižničného fondu**, kým v roku 2006 to bolo 11,8 % , v roku 2005 16 % , ale v rokoch 2004 a 2003 po 13 %.

Okrem vyššie spomínaných poskytovali TK/IS v rámci **služieb** aj **spracovanie bibliografií a rešerší a bibliografické a faktografické informácie**. Tri TK/IS , rovnako ako v roku 2006, (v roku 2005 len jedna) robili v rámci **expertných činností** aktualizáciu právnych a ekonomických predpisov, vypracúvali technicko-ekonomické štúdie a analýzy rozborov, návrhov, výskumných projektov a prihlášok vynálezov a priemyselno-právnu činnosť so zameraním na ochranu firemného duševného vlastníctva a registratúrnu činnosť.

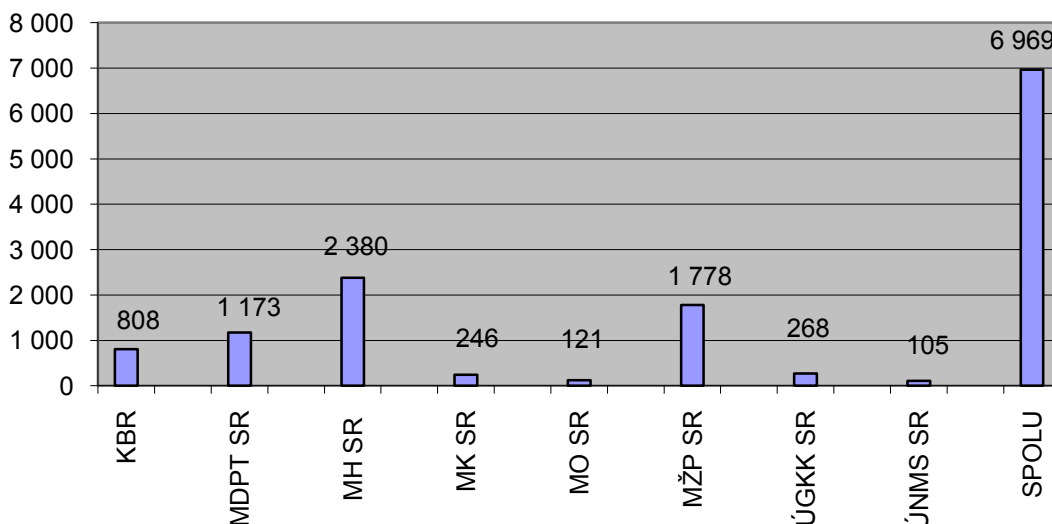
V roku 2007 7 TK/IS vypracovalo spolu **3 867 rešerší**, z toho 5 TK/IS **3 817 automatizovaných (99 %)**; 3 TK/IS zostavilo 11 bibliografií, z toho 2 TK/IS **10 bibliografií automatizovaných (91 %)**. **Ide o najvyššie čísla za posledné štyri roky.** Svedčí to o čoraz väčšom podiele informácií získavaných z databáz a narastajúcom využívaní výpočtovej techniky na získavanie znalostných informácií.

Preklady interne vyhotovovalo, alebo pre svojich zamestnancov dávalo **externe** vyhotovovať v roku 2007 **už len 7 TK/IS – 20 %**, v roku 2006 len 6 TK/IS – 14 %, v roku 2005 7 TK/IS – 18 %, v roku 2004 10 TK/IS – 23 % z danej ročnej vzorky.

Za rok 2006 vykázalo 33 fungujúcich TK/IS **6 969 registrovaných používateľov**, index **82** a 34 fungujúcich TK/IS **18 078 návštevníkov**, index **82**. Medziročne index registrovaných používateľov klesol o -17, index návštevníkov klesol o -7. Po prechodnom náraste registrovaných používateľov a návštevníkov TK/IS v roku 2006 prišlo v roku 2007 opäť k poklesu ich počtov.

Registrovaní používatelia – podľa rezortov

Priemer na 1 TK/I (graf č. 9)



V súvislosti s priestorovým vybavením celkovú plochu knižnice vykázalo 33 TK/IS – 97 %, čo je o 2 % viac ako v rokoch 2006 až 2004 (v roku 2003 až 98 %), so súhrnnou výmerou 4 075,2 m², čo predstavuje 123,2 m² na 1 TK/IS, index 114. V roku 2006 pripadalo na 1 TK/IS 107,7 m², v roku 2005 110,56 m², v roku 2004 106,38 m². Z uvedeného vyplýva, že priestorové vybavenie TK/IS sa v roku 2007 podstatne zlepšilo.

Používateľom je z tejto výmery k dispozícii plocha 2 150,2 m² v 29 TK/IS, čo reprezentuje 85 %, v roku 2006 88 %, v roku 2005 82 % z celej fungujúcej vzorky, v roku 2004 86%, v roku 2003 až 94 %. V priebehu rokov čoraz menej TK/IS vykazuje, že disponuje priestormi pre používateľov.

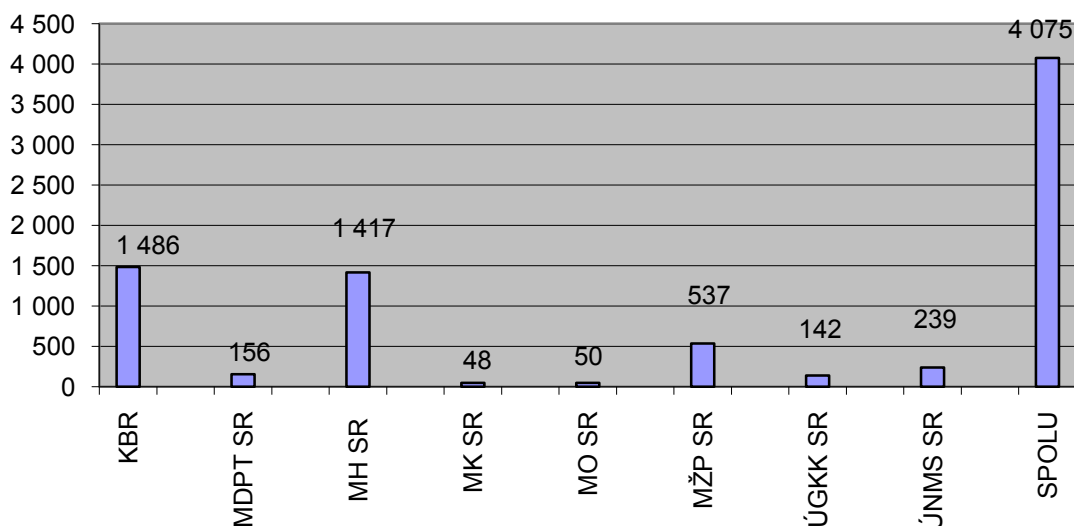
Priemerná plocha určená pre používateľov je 74,14 m², index 119. V roku 2006 bola táto plocha 61,75 m², v roku 2005 62,6 m², no v roku 2004 len 59,73 m².

Zdá sa, že TK/IS, ktoré dávajú k dispozícii priestory pre používateľov z roka na rok zlepšujú priestorové podmienky pre ich kontakt s informačnými zdrojmi.

Študovne a čítárne má 25 TK/IS (73 %) zo vzorky fungujúcich knižníc. Tu došlo v roku 2007 k prelomu jednoznačne klesajúceho trendu: 2006 – 54 % 2005 – 59 %, 2004 – 64 %, 2003 – 69 %. Počet študovní a čítární v roku 2007 bol 27 s priemerne 10,3 miestami pre používateľov, čo je priemerne o 1,1 miesto menej ako v roku 2006, kým v roku 2006 to bolo o 0,2 miesta viac ako v roku 2005 a o 1,2 miesta viac ako v rokoch 2004 a 2003. Paradoxný jav, keď počet študovní a čítární v predchádzajúcich rokoch vykazoval neustále klesajúci počet, ale v tých, ktoré ich vykazovali počet miest na študovanie a čítanie, mierne pribúdali, bol v roku 2007 zvrátený na opačnú tendenciu. Viac TK/IS vytvára pre svojich používateľov priestory využiteľné ako študovne alebo čítárne, ale s mierne nižším počtom používateľských miest.

Celková plocha knižnice – podľa rezortov

Priemer na 1 TK/IS (graf č. 10)



INFORMAČNÉ TECHNOLOGIE

- počet osobných PC – **55**, index **105**, na 1 TK/IS pripadali v roku 2006 **priemerne 2 PC**,
obdobne ako v predošlých 4 rokoch,
z toho prístupných pre používateľov – **15**, index **109**,
- počet PC s pripojením na internet – **50**, index **100**,
z toho prístupných pre používateľov – **12**, index **109**.

Z predošlého prehľadu možno usudzovať, že každá knižnica tohtoročnej vzorky má k dispozícii priemerne 2 počítače, ich podiel v pripojení na internet oproti roku 2006 je v priemere o desatinku nižší. Prekvapujúcim je pritom zistenie, že index PC s pripojením na internet sprístupnených používateľom je v indexovom vyjadrení 109 čiže o + 10 vyššie ako v roku 2006 – index 99 a o + 7 vyššie oproti roku 2005 – index 102.

Vlastnú www stránku má 9 TK/IS – len 26 % zo vzorky roku 2007. V predošlých rokoch, keď sa ako www-stránka počítali aspoň informácie o existencii a ponukách knižnice na www-stránke materskej organizácie, tento údaj uviedlo podstatne viac TK/IS. V roku 2006 ju vykázalo 35 TK/IS – 81 % z tohtoročnej vzorky fungujúcich knižníc, v roku 2005 ju malo len 54 %, no v roku 2004 ju uviedlo až 82 % TK/IS.

Nový údaj **počet návštev www-stránky** vyplnili len **3 TK/IS spolu so 4 145 vstupmi** na ich www-stránky, na **1** sa **priemerne zaznamenalo 1 381 vstupov ročne**, čo v prepočítaní vychádza na 5 vstupov denne.

Automatizovaný knižnično-informačný systém (AKIS) používa 24 TK/IS (70 %), v roku 2006 ho uviedlo 63 %, v roku 2005 to bolo 56 %, v roku 2004 – 61 %, ale v roku 2003 až 67 % z danej ročnej vzorky! Trinásť z 24 TK/IS (**54 %**) **používa, podobne ako v predošlých rokoch, ešte stále najrozšírenejší systém Micro CDS/ISIS a jeho aplikácie.**

- **Micro CDS/ISIS a jeho aplikácie – 13 používateľov**
- **ADVANCED RAPID LIBRARY - 3 používatelia**
- **vlastný AKIS – 5 používateľov**
- **DAWINCI – 1 používateľ**
- **LIBRIS– 1 používateľ**
- **TSeries – 1 používateľ**

Vlastné elektronické databázy (DB) buduje 10 TK/IS (29 %), v roku 2006 - 21 %, 2005 – 26 %, 2004 – 16 %, 2003 – 17 %. Na otázku, ktorú sme si položili predminulý rok, či sa zvyšovanie počtu knižníc budujúcich vlastné DB prejaví ako dlhodobá tendencia, po nepatrnej digresii z roka 2006, azda predsa len môžeme odpovedať kladne.

K najvýznamnejším vlastným elektronickým DB aj v roku 2007 patrili:

- **ADIS CELPA**, budovaná vo VÚPC, a. s. (Výskumnom ústave papiera a celulózy), Bratislava,
- **PLAST** vo VÚSAPL, a. s. (Výskumnom ústave spracovania a aplikácie plastických látok), Nitra,
- **VODA-AQUA - články** vo VÚVH (Výskumnom ústave vodného hospodárstva), Bratislava a
- **ZVÁRANIE** vo VÚZ – PI SR (Výskumnom ústave zvaračskom – Priemyselnom inštitúte SR), Bratislava.

Tieto databázy už dlhoročne využívajú aj ďalšie obdobne zamerané firmy a ich špeciálne TK/IS na Slovensku.

Medzi najčastejšie využívané informačné zdroje a databázy domáce/zahraníčné možno zaradiť DB:

- ◆ ADIS CELPA
- ◆ PIRA,
- ◆ PAPERCHEM,
- ◆ COMPENDEX,
- ◆ European Pharmacopoeia,
- ◆ British Pharmacopoeia,
- ◆ GPT,
- ◆ ODPAD,
- ◆ Georef,
- ◆ Geobase,
- ◆ Embase,
- ◆ Thomson Dialog Data Star,
- ◆ informácie zo SÚTN, Bratislava a ÚPV, Banská Bystrica,
- ◆ ICIS NEWS.

Vstup do domácich a zahraničných databázových centier uviedlo 5 TK/IS (15 %), čo, v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi: 2006 – 9 %, 2005 – 13 %, 2004 – 14 %, 2003 – 23 %, predstavuje v tomto smere zastavenie klesajúcej tendencie.

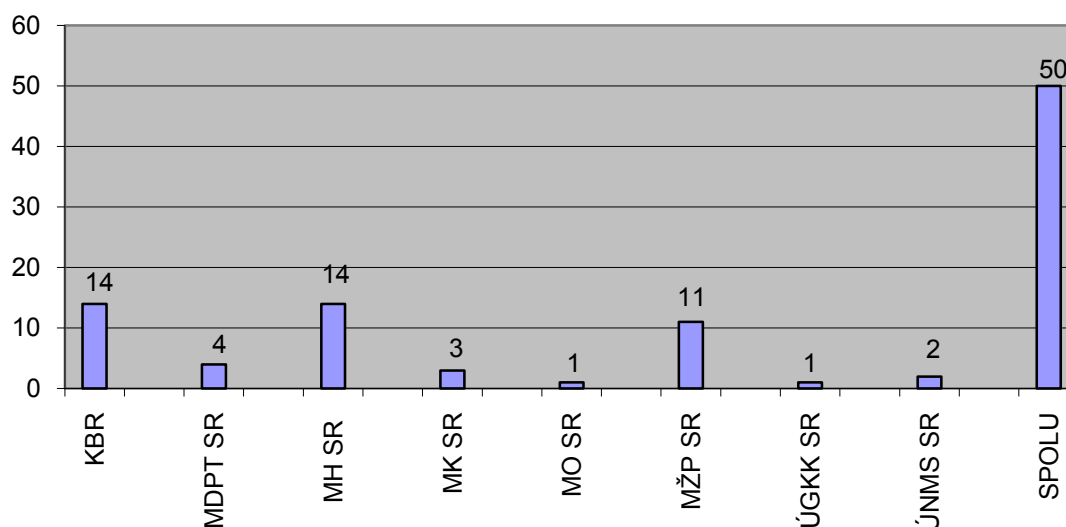
Špeciálne TK/IS vstupujú do:

- online katalógov slovenských knižníc všeobecne,
- Agrokatalógu v Nitre zvlášť,
- z českých uvádzajú DATARES,
- ENVIRONETBASE,
- zo zahraničných EBSCO,
- EZB,
- KNOWEL K – ESSENTIALS,
- THOMSON DIALOG,
- DATASTAR a
- DIALOG - cez CVTI SR.

- **Využívanie elektronickej pošty: 34 TK/IS** (100 %), v roku 2006 – 95 %, roku 2005 – 97 %, v rokoch 2004 a 2003 len 89 %.
- **Prístup do internetu: 29 TK/IS** (85 %), v roku 2006 - 98 %, 2005 – 97 %, 2004 – 77 %, 2003 – 71 %.
- **Využívanie intranetu: 24 TK/IS** (70 %), v roku 2006 - 58 %, 2005 – 64 %, 2004 – 52 %, 2003 – 44 %.
- **Využívanie extranetu: 4 TK/IS** (12 %), v roku 2006 – 9 %, 2005 – 10 %, 2004 – 9 %, 2003 len 2 %.

Počet PC s pripojením na internet – podľa rezortov

Priemer na 1 TK/IS (graf č. 11)



Z A M E S T N A N C I

V roku 2007 v 34 fungujúcich TK/IS pracovalo **45 zamestnancov** (fyzický stav), index **104**, v roku 2006 index 83, v roku 2005 index 88, v roku 2004 index 99. **V prepočte na plný 8-hodinový úväzok to predstavovalo 26,53 zamestnancov**, index **79** (v roku 2006 index 73, v roku 2005 index 88, v roku 2004 index 102), z toho 1,1 mužov a 25,43 žien.

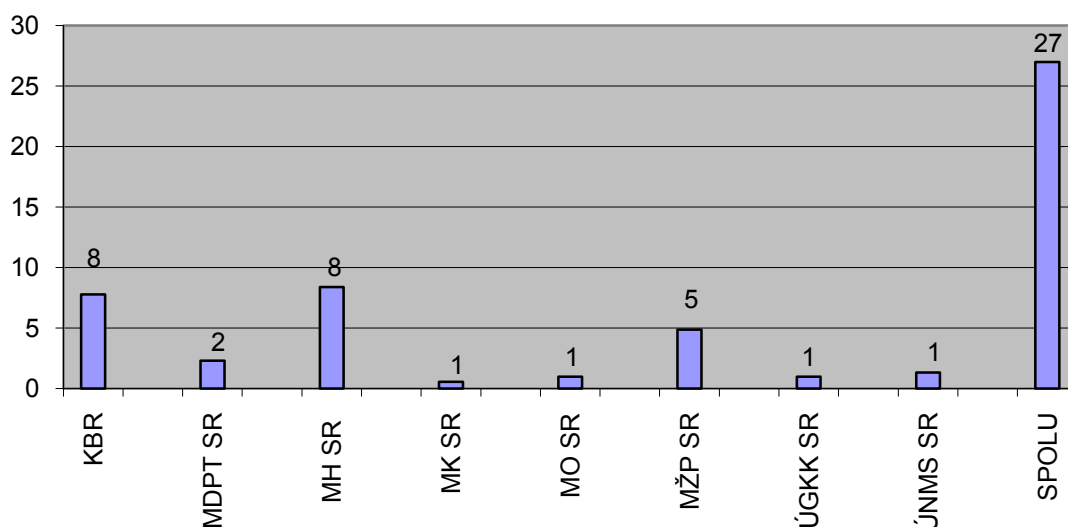
Z horeuvedeného počtu **40 zamestnancov (fyzický stav)**, vykonávalo **knihovnicke činnosti**, index **100** (v roku 2006 index 88, v roku 2005 index 99, v roku 2004 index 92), v prepočte **na plný 8-hodinový úväzok ich bolo 24,14**, index **80** (v roku 2006 index 75, v roku 2005 index 88, v roku 2004 index 96). Z tohto počtu bolo 1,1 mužov a 22,03 žien.

Počet zamestnancov vykonávajúcich knihovnicke činnosti s vysokoškolským vzdelaním (fyzický stav) bol 7, index **111** (v roku 2006 index 90, v roku 2005 index 96, v roku 2004 index 95). **V prepočte na plný 8-hodinový úväzok ich bolo 5,53** index **120** (v roku 2006 index 77, v roku 2005 index 97, v roku 2004 index 96), z nich bolo 0 mužov a 5,53 žien.

Bohužiaľ, znova musíme konštatovať, že ako počet zamestnancov knižníc, tak aj tých, ktorí v nich vykonávajú knihovnicke činnosti, nehovoriac už o odborných zamestnancoch s vysokoškolským vzdelaním, sa z roka na rok čoraz viac znižuje. Oproti roku 2006 v 7 prípadoch došlo k zmene na poste vedúceho TK/IS, pričom v jednom prípade za vedúceho s rovnakým, v dvoch za vedúceho s nižším a v štyroch prípadoch za vedúceho s vyšším vzdelaním. V 30 prípadoch bolo v TK/IS **otvorené v tom istom rozsahu ako v roku 2006**, často po dohode s osadenstvami podniku alebo na požiadanie, v štyroch prípadoch boli výpožičné hodiny v rámci týždňa kratšie ako v roku 2006. **Problém kumulovania funkcií v slovenských TK/IS a tiež veľmi nízkych pracovných úväzkov pre tieto knižnice je dlhoročne spomínaným problémom.** Kým v roku 2004 pracovalo v 1 TK/IS na plný 8-hodinový úväzok priemerne 1,6 zamestnanca, v roku 2005 1,4 zamestnanca a v roku 2006 pracoval v 1 TK/IS priemerne stále ešte aspoň 1 zamestnanec, **v roku 2007 sa táto už aj tak varujúca hodnota dostala pod hranicu 1 zamestnanca na hodnotu priemerne 0,82 zamestnanca pre 1 TK/IS., čo už má likvidačný charakter.**

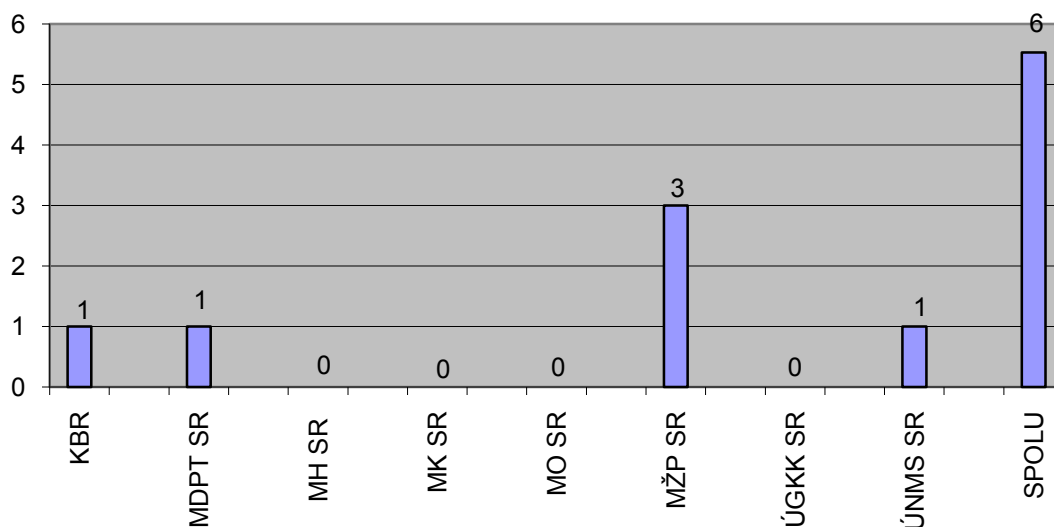
Zamestnanci knižnice (prepočítaný stav) – podľa rezortov

Priemer na 1 TK/IS (graf č. 12)



Zamestnanci knižnice s vysokoškolským vzdelaním (prepočítaný stav) - podľa rezortov

Priemer na 1 TK/IS (graf č. 13)



ZÁV E R

Predstavená 34-členná vzorka fungujúcich TK/IS v SR za rok 2007 – jedných z posledných knižníc tejto kategórie špeciálnych knižníc – prejavuje rozporuplné príznaky. Ešte v nej stúpa priemerný knižničný fond aj priemerný ročný prírastok na 1 TK/IS, celkový odber periodík, ba dokonca zvyšuje sa odber periodík zahraničných, na druhej strane sa znižuje celkový i priemerný úbytok na 1 TK/IS, pretože pravdepodobne už niet čo vyradovať, lebo v knižniciach ostali pravdepodobne už len najpotrebnejšie a najoperatívnejšie knižničné fondy. No varovným signálom je v priebehu posledných piatich rokov pozorované sústavné medziročné znižovanie počtu výpožičiek. To potvrdzuje aj najväčšie zníženie obrátovosti knižničného fondu za posledných päť rokov. TK/IS registrujú čoraz menej používateľov i

návštevníkov. A aj keď ešte s vypätím všetkých síl poskytujú zo zotrvačnosti základné a niektoré aj nadstavbové a zopár dokonca i expertné knižničné služby, pri mierne zlepšujúcom sa priestorovom vybavení pre knihovníkov i používateľov a s použitím automatizovaných knižnično-informačných systémov takmer v troch štvrtinách z nich a pri využívaní ďalších informačných technológií, nemôžu úspešne fungovať bez dostatočného počtu zamestnancov. Dlhodobý trend je nastavený na ich sústavné znižovanie redukovaním počtov pracovníkov alebo kumuláciou ich funkcií so zameraním diametrálne odlišným od knižničnej práce. Kam TK/IS takýto trend dovedie ? Pokračovanie si prečítajte v rovnomennom prieskume za rok 2008.